

Van de redactie

Dit is de 33e uitgave van de Historische Vereniging Bergambacht.

Achtereenvolgens komen in dit nummer aan de orde:

1. Het voorjaarsprogramma 2018
2. Mededelingen bestuur & redactie
3. Agenda Alg. Ledenvergadering van 21 maart 2018
4. Financieel jaaroverzicht
5. De bakkers in Bergambacht (Roel Botter)
6. Herinneringen afl. 1 (Roel Botter).
7. Aantekeningen van het gewone dagelijks leven. (deel 7)
door A. den Ouden. 1975

Het voorjaarsprogramma 2018

Maart 2018

Op woensdagavond 21 maart 2018 vindt de Algemene Leden Vergadering plaats met na de pauze een presentatie in ons streekdialect door de dames Jannie Boogeardt en Stella Speksnijder.

De ALV vindt plaats in de grote zaal van “de Schakel”, Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal gaat open om 19.30 uur en de vergadering begint om 20.00 uur.

April 2018

Op dinsdagavond 24 april 2018 geeft de heer Cees Loeve uit Krimpen aan de IJssel een presentatie over de watersnoodramp van 1953 en de invloed hiervan op onze directe omgeving.

De lezing vindt plaats in de grote zaal van “de Schakel”, Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal gaat open om 19.30 uur en de voordracht begint om 20.00 uur. Ook niet leden zijn welkom.

Bij deze doet de redactie een verzoek of men foto's van de watersnoodramp van 1953 in bruikleen zou willen geven aan Huig Markus (tel. zie colofon). Hij zou deze graag willen scannen en ze kunnen wellicht ook gebruikt worden bij bovenstaande lezing.

Mededelingen Bestuur & Redactie

Rectificatie:

Bij vergissing is in het zomernummer van ons verenigingsblad onder punt 12 van het verslag van de ALV mevr. Casteleijn-de Haan genoemd als degene die nauwe contacten heeft met de organisatie van de stoomtram in Hoorn; Hier had de naam van mevr. B. van den Heuvel- de Groot moeten staan.

Mevr. van Zoest heeft de vereniging het boekwerk “De ontsluiting van twee waarden geschonken”.

Fam. H. Schilt heeft de vereniging een aantal boekwerken geschonken over de polder.

Dhr. J. van Lier heeft de vereniging het boek “Roel Bendijk” geschonken met bijgaand artikel.

Het bestuur is een ieder dankbaar voor deze giften.

Rabobank Clubkas Campagne

Jaarlijks hebben wij als vereniging kunnen rekenen op een welkome bijdrage van de Rabobank uit hun Donatiefonds.

In Januari 2017 heeft de Rabobank de introductie van een nieuw concept aangekondigd, namelijk de “Rabobank Clubkas Campagne”. Dit is één van de fondsen waarmee Rabobank Krimpenerwaard de lokale gemeenschap steunt om het

maatschappelijke, sociale en culturele leven in haar werkgebied te verbeteren.

Tijdens de Rabobank Clubkas Campagne kunnen alleen leden van de Rabobank die op 1-2-2018 lid waren hun stem uitbrengen op de clubs die zij een warm hart toedragen. Hoe meer stemmen er op een vereniging of stichting uitgebracht worden, des te meer geld deze vereniging of stichting ontvangt.

Hierbij doe ik een oproep aan de leden van de Historische Vereniging Bergambacht, maar ook jullie familieleden en bekenden die lid zijn van de Rabobank, om tijdens de campagne een stem uit te brengen op onze vereniging om ook in 2018 op financiële ondersteuning van de Rabobank te kunnen blijven rekenen.

Bij voorbaat dank,

Dirk van der Wouden, penningmeester

Dit nummer is samengesteld door zowel Aad van der Meijden als de beoogd redacteur Roel Botter.

De uiterste inleverdatum voor de kopij van het komende zomernummer is 15 juni 2018.

HISTORISCHE VERENIGING BERGAMBACHT

Algemene Ledenvergadering

Agenda voor de Algemene ledenvergadering van 21 maart 2018

Plaats: de Schakel, Bergambacht – Aanvang 20.00 uur

1. **Opening**
2. **Vaststelling van de agenda**
3. **Ingekomen stukken en mededelingen**
4. **Vaststelling en goedkeuring van de notulen van de ALV van 30 maart 2017**
Deze notulen staan afgedrukt in het blad van zomer 2017
5. **Activiteitenverslag 2017**
6. **Financieel jaarverslag over het jaar 2017; zie elders in dit blad**
7. **Verslag van de kascommissie**
8. **Benoeming kascommissie 2018**
9. **Begroting 2018 en 2019 (zie elders in dit blad) met vaststelling contributie 2019.**

10. Bestuursverkiezing

- Aftredend en herkiesbaar: Erik Bodenstaff
- Aftredend en niet herkiesbaar; Aad van der Meijden.
- Het bestuur stelt voor om Roel Botter als nieuw bestuurslid te benoemen.

11. Afscheid Aad van der Meijden als redacteur en bestuurslid.

12. Rondvraag

13. Sluiting

Na een korte pauze zal door Jannie Bogaerdt en Stella Speksnijder een presentatie in ons streekdialect worden gehouden.

Ad 7: De commissieleden zijn mevr. L.C. van Eijk-Casteleijn en dhr. K Both; Reserve lid is mevr. Verhoef

Ad 10: In overeenstemming met artikel 8 lid 3 van de statuten wordt deze voordracht door het bestuur bij de oproeping van de ALV medegedeeld en kunnen leden tot 7 dagen voor aanvang van deze vergadering door een bij het bestuur schriftelijk ingediende voordracht door tenminste vijf leden kandidaat worden gesteld. Als er geen voordracht is gemaakt is de ALV vrij in de keus.

Historische Vereniging Bergambacht				
Winst- en verlies rekening over 2017				
	2017		2016	
	Euro	Euro	Euro	Euro
OPBRENGSTEN				
Contributies	2088		2178	
Advertenties	587		658	
Advertenties Raadhuisstraat	300			
Subsidies	610		365	
Stimuleringsfonds Rabo Raadhuistr	500			
Giften	68		9	
Entreegelden	10		58	
DVD-verkoop	0		25	
		4163		3293
KOSTEN				
Lezingavonden	1083		1204	
Drukwerk, porti, admin	753		893	
Abonn./verzekering/website/bank	375		329	
Archief, bibliotheek.	0		0	
Kosten Raadhuistr Magazine+ verz.	1815			
Diversen	74		276	
		4100		2702
RESULTAAT		63		591

	Historische vereniging Bergambacht				
	BALANS PER 31 DECEMBER 2017				
	<u>31 december 2017</u>		<u>31 december 2016</u>		
	<u>Euro</u>	<u>Euro</u>	<u>Euro</u>	<u>Euro</u>	
VLOTTENDE ACTIVA					
Vorderingen	169		380		
Liquide middelen	7271		7236		
Vooruitbetaald	30		30		
		7470		7646	
VLOTTENDE PASSIVA					
Nog te betalen	0		257		
Vooruitontvangen	18		0		
		18		257	
EIGEN VERMOGEN					
Algemene reserve		<u>7452</u>		<u>7389</u>	

Historische Vereniging Bergambacht			
Begroting 2018-2019			
	2018	2019	
	Euro	Euro	
Opbrengsten			
Contributies	2.160	2.196	
Advertenties	650	650	
Subsidie/giften	560	300	
Entreegelden	0	0	
Verkoop promotie art.	20	20	
	<u>3.390</u>	<u>3.166</u>	
Kosten			
Lezingavonden	1.300	1.300	
Drukwerk, porti, admin.	900	950	
Abonn, verzekering, website, bank	450	500	
Archief, bibliotheek	300	300	
Diversen	100	100	
		0	
		0	
	<u>3.050</u>	<u>3.150</u>	
Resultaat	340	16	

De bakkers in Bergambacht

Schreef ik eerder over het nogal hoge aantal slaggers dat Bergambacht telde in de jaren 50, de bakkers deden daar nog een schepje bovenop. De kern Bergambacht telde in 2015 5270 inwoners. Er waren op dat aantal 3 bakkers en 2 supermarkten met een broodafdeling. En dan natuurlijk nog de Spakenburger op de weekmarkt. Zo is de situatie tot op heden nog steeds.

In de jaren 50 en 60 echter, waren er wel 7 bakkers op 3760 inwoners. In de Voorstraat, tegenover de Meent zat bakker Piet Kok, aan het begin van de Hoofdstraat, waar nu pizzeria Amon is gevestigd, had Arie van den Berg zijn bakkerij. Vervolgens waren er bakker Blanken en bakker Casteleijn, (beide nog steeds op dezelfde plek), bakker Speksnijder (waar nu Jaap Speksnijder woont in het 't Ingse Hof) en als laatste broodbakker was er bakker Van den Dool op Bovenberg 100 die zijn bedrijf 'Elektrische Koekfabriek de Lindenhof'noemde. Dan was er ook nog krakelingenbakker Cor van den Berg aan de Kerksingel, maar die produceerde alleen voor winkels en niet voor directe verkoop aan bewoners.

Men hield zich hoofdzakelijk bezig met de broodbakkerij. Rond de feestdagen werden er wel speculaaspoppen gebakken en appelbollen zaten meestal ook wel in het assortiment, maar voor koekjes en andere luxere zaken ging je naar Arie de Kovel. Hij had zijn zaak waar nu Soet woninginrichting is gevestigd. Hij bakte ook 'sportkoeken'. Langwerpige koeken van een ondefinieerbare samenstelling. Het verhaal ging dat hij simpelweg kruimels en restjes bij elkaar veegde, er wat bindmiddel doorheen deed en op die manier goedkope koeken produceerde die wij als

kind graag kochten. Ook al omdat ze slechts een paar centen kostten.

De bakkers hadden overal hun klanten. Ze ventten hun brood uit van Zuidbroek tot de Hoekse Sluis en van de Franse kade tot de Hoofdstraat. Dat kon en moest anders vond men en er werd een oplossing gezocht en gevonden. ‘Sanering’ was het toverwoord. Iedere bakker kreeg een eigen wijk. Het zou dan niet meer zo zijn dat bijvoorbeeld bakker Van den Berg op Lekdijk west 110 zijn brood verkocht en bakker Kok op nr. 112. Maar hoe de verdeling tot stand brengen? Niemand wilde omzet inleveren. De oplossing was eenvoudig. Elke bakker moest opgeven hoeveel brood hij verkocht. Die hoeveelheden werden dan simpelweg tegen elkaar uitgeruild en iedereen was gelukkig. Zelfde omzet, geen enorme afstanden meer afleggen, ieder zijn eigen wijk.

Bakker Speksnijder en Wim Baas met de broodkar in 1940

Maar het liep anders. Er ontstond nog net geen slaande ruzie. Om maar zeker te zijn dat er geen omzet hoefde te worden ingeleverd gaf men veel meer omzet op dan er in werkelijkheid was. Wanneer alle opgaven bij elkaar werden opgeteld zouden ze ook half Schoonhoven nog van bruin en wit kunnen hebben voorzien. Hoe het verder geregeld is weet ik niet, maar het kwam goed. De bakkers Van den Dool, Piet Kok, Arie van den Berg, Arie de Kovel en als laatste bakker Speksnijder in 2000, verdwenen van het bakkerstoneel. En gevent wordt er al lang niet meer. We moeten nu zelf ons brood halen. Wel zo efficiënt natuurlijk.

Toen Dorpsstraat Bakkerij Blanken Foto rond 1925

Herinneringen 1 (door Roel Botter)

De Dijklaan in de jaren vijftig/zestig

In het huis waar ik geboren ben wonen nu vreemden. Ik zou er nog wel eens binnen willen kijken. Gewoon, om te zien hoe ze het hebben veranderd, want zo als het was zal het beslist niet meer zijn, met die houten trap op de overloop in een soort hokje, waarmee je op de vloering kwam. Daar sliepen we, mijn broers en ik. Waar ik nu woon liepen ooit koeien. Sloten doorsneden het polderland. De wegen waren eenvoudig. De verbindingen tussen plaatsen liep via boerenbuurtwegen en dijken. Van de spoorverbinding, het treintje dat ooit tussen Gouda en Schoonhoven reed, restte alleen nog het zandlichaam, waar we hutten in groeven. Nu reden er bussen via de Lekdijk en de Opweg. In het oosten waren bij helder weer de kerktoren en de watertoren van Schoonhoven zichtbaar. In het westen was de einder een rafelige scheidingsrand tussen het groen van de weilanden en de hemelkoepel. In het zuidwesten kringelde de rook uit de schoorstenen van de Dordtse energiecentrale.

Bergambacht had in het begin van de jaren vijftig nog geen vierduizend inwoners. ‘Ruimzicht’ stond er op ons huis aan de Dijklaan die de verbindingsweg vormde tussen het dorp en Bergstoep. Twee voor mij nog abstracte begrippen, waarvan de laatste het langst onbekend zou blijven en bij mij als kind om onduidelijke reden een zekere vrees opriep. Bergstoep, daar moest het heel anders zijn. Het dorp zou ik al snel leren kennen, ik moest er naar school. Tot die tijd vormde het raam in de erker mijn eerste venster op de wereld, dat zich voorlopig beperkte tot wat zich voortbewoog over de Dijklaan. Zandauto’s van Mourik

reden af en aan. De nieuwe provinciale weg was in aanbouw. Voerman Jasper de Bruin zwaaide weleens naar me vanaf de bok van zijn wagen, volgeladen met balen veevoer, voortgetrokken door twee zware 'Belzen', op weg naar boeren in de Beneden-of Bovenberg. Nadat de sirenes van de timmerfabrieken om twaalf uur hun gehuil hadden laten klinken en de torenklok beierde, bewoog zich een stoet arbeiders in gele of blauwe overalls, dat hing van de werkgever af, op de fiets in de richting van het dorp, op weg naar de warme maaltijd. Een klein uur later ging het in omgekeerde richting.

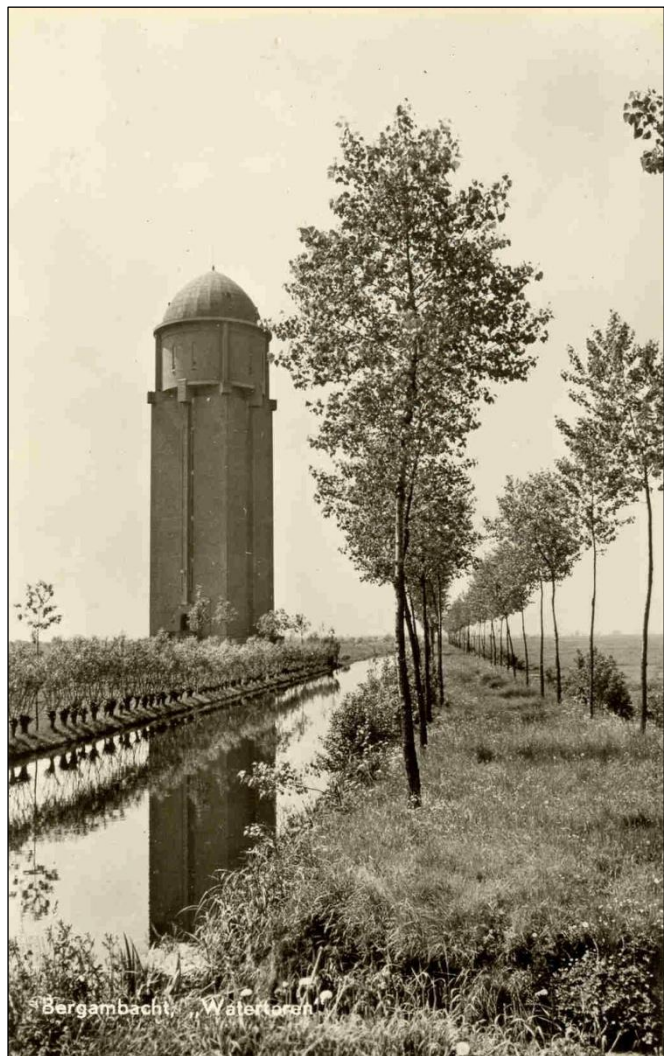
De torenklok beierde ook bij een begrafenis, zoals ze dat nu nog steeds doet. Dan kwam een zwarte lijkkoets voorbij, voortgetrokken door twee donkere paarden, bedekt met zwarte kleden en zwarte pluimen op het hoofd, gevolgd door eveneens in diepzwart gestoken te voet gaande rouwenden. Die pluimen op de paardenhoofden waren er niet altijd. Het was een vorm van onderscheid tussen een gewone of een rijke begrafenis.

De Dijklaan is er nog, natuurlijk is die er nog. Net als het huis met 'Ruimzicht,' alleen staat de naam niet meer in grote witte letters op de rand van het platte dak boven de erker, maar ingebrand op een vormeloos stuk hout dat schuin tegen de gevel is gespijkerd. Dat 'ruime zicht' is trouwens weg. Hoewel het in mijn jeugd ook betrekkelijk was. Toen groeiden er elzenstruiken op een verwaarloosde kade die parallel met de weg liep en in de zomer de weilanden van Het Slot erachter aan het oog onttrokken. De zwengelpomp in de keuken, waarmee water uit de put achter het huis werd gepompt zal er ongetwijfeld ook niet meer zijn. Toen ik er woonde deed hij het al niet meer en hadden we kraanwater. De sloot tussen de Dijklaan en die kade aan de westzijde is gedempt, er ligt nu een fietspad. De weilanden zijn volgebouwd met prachtige huizen. Geen mens die er woont weet waarschijnlijk hoe het ooit was, maar dat is niet erg, zo gaat het nu eenmaal. Zij zullen ooit dezelfde ervaringen krijgen. De sloot aan de oostzijde is gebleven. Hij lijkt onbegrijpelijk veel smaller dan de enorme ijsvloer waarop ik mijn eerste schaatsstroken maakte en moest oppassen om niet in een voor ieder huis verplicht in het ijs gehakte brandbijt te schaatsen.

In de avond werd de stilte nog stiller, bijna voelbaar. Op zomeravonden hoorde je het getjoek van schepen op de Lek, het zachte loeien van koeien in het weiland aan de overkant achter de elzenstruiken, een blaffende hond op een kilometer afstand. Nevel zweefde boven de sloot en legde een lichtgrijze deken over het gras. Men zat op de bank voor het huis, rookte een sigaar, dronk koffie en kroop rond tien uur onder de wol. Licht en donker bepaalden nog voor een groot deel het levensritme. Sterren flonkerden, de melkweg trok bij weinig maanlicht een

brede lichtende band langs het zwerk, in de bomen rond Het Slot
krasten uilen.

Een enkele keer werd het donker verlicht door een rode gloed afkomstig van een lamp op de koepel van de watertoren. Dan was de druk weggevallen door een breuk in het leidingnet. Vanuit de wijde omgeving was het schijnsel van de lamp te zien. Er was nauwelijks strooilicht van openbare verlichting. De rode gloed was tot in Schoonouwen waarneembaar. Wanneer de breuk was gevonden en de afsluiters dicht waren gedraaid, ging de lamp uit. De druk was weer normaal.

De watertoren staat bij de Weteringbrug, halverwege Bergstoep. Hij staat er wel, maar doet geen dienst meer. Toen ik een jaar of tien was en de toren nog in vol bedrijf, ben ik er binnen geweest. Beneden in de machinekamer glom en blonk alles je tegemoet. Daar maakte ik kennis met Sander de Jong en Dirk van den Berg, in mijn ogen toen al oude mannen. Er draaide een ééncylinder pomp met een enorm vliegwiel die het water door een stijgleiding naar boven perste. Op zo'n veertig meter hoogte kwam het in het reservoir dat vrijwel het gehele ronde bovengedeelte omvat. Tegenwoordig is het een leeg bouwwerk met alleen maar verdiepingen en trappen met fraaie betegeling die leiden naar de nu lege tank. Ik ben er niet zo lang geleden nog een keer wezen kijken. De vloer lag bezaaid met honderdduizenden vliegenlijken die droog kraakten onder mijn schoenzolen. Hoe die vliegen daar kwamen en vooral waarom juist daar, ik kon er geen verklaring voor bedenken, maar in de kerktoren van Lekkerkerk was het van hetzelfde laken een pak toen ik daar een paar jaar geleden naar boven klom. Ik heb het luik aan de westzijde geopend en had vanuit de koepel een schitterend uitzicht op de Lek. Van hieruit kon je de planmatigheid zien waarmee de polder ooit ontgonnen is. Die structuren zijn nog steeds zichtbaar.

Bergstoep, daar was het anders, daar kon meer, mocht meer, zo leek het. Daar hadden ze een speeltuinvereniging die feesten organiseerde. Entree één gulden, een zitplaats kostte een kwartje. Op zo'n zomerse zaterdagavond was de Dijklaan vol vrolijke fietsers op weg naar Bergstoep. Ze kwamen vanuit de verre omgeving naar de speeltuin onderaan de dijk. Anie Palmen, De Spelbrekers, de pas beginnende Ria Valk en Andre van Duin met zijn bandparodieën traden er op, evenals acrobatenduo de Crocksons die later, toen ze wat stijver werden, doorgingen als Bassie en Adriaan. Zelfs Corry Brokken, toen al een ster, verscheen op het podium, maar ze liep kwaad weg toen het publiek met haar meezong bij 'Milord.' "Het spijt me" klonk het kortaf in de microfoon en weg was ze.

Ontmanteling spoorlijn Schoonhoven – Gouda 1943.

Aantekeningen van het gewone dagelijkse leven (deel 7)

wc-putten legen

In de vooravond de schouw gereedmaken. De vloei plank er in, wat grond er tegen om lekken te voorkomen. Dit mocht pas in de late avonden gebeuren. Met juk, gierpus en emmers, desnoods nog met een stallantaarn, merk Vledermuis. En dan de deksel van de put en scheppen en wegdragen naar de schouw. Was deze vol, dan buiten het dorp varen, soms ook wel in de vroege morgenuren. He was dan wel een luchtje, maar het moest gebeuren. Vooral tegen de winter. Het werd gebruikt op het bouwland om er bieten op te telen. Dus niet geschikt voor aardappelen. Ook dit is verdwenen.

Het Spoortje

Er lag een spoorlijn van Schoonhoven naar Gouda. Er was veel tegenslag met het aanleggen. De haltes waren: Schoonhoven, Den Hem, Ammerstol, Bergambacht, Huisweg, Koolwijk, Stolwijk, Beijersche, Stolwijkersluis, -daarover den IJssel- en dan Kanemelksloot Gouda.

Het spoortje in 1943 weggevoerd

Het spoor bestond uit een locomotief met bel, twee personenwagens en een goederenwagen, ook een afdeling voor de post, een machinist en een conducteur. Tevens ook nog een goederentrein. Deze vervoerde kolen, koeien, varkens, vis en

hout voor de timmerfabrieken, in Schoonhoven gecondenseerde melk van de Melkfabriek Amilko en wat er verder zoal te vervoeren viel. Ook zand voor de spoorlijn, want deze had onderhoud nodig.

De rails gelijk leggen

Het meest met vier of vijf man. Wisselplaatsen om te rangeren en water of kolen te laden. In Schoonhoven was nog een remise voor de locomotieven. Dit is nu het busstation. In Bergambacht was een goederenloods en een waag om varkens te wegen en een plaats om te wisselen. Tevens een wachtkamer waar kaartjes te verkrijgen waren, evenals in Stolwijk. Bij Beijersche was een wisselplaatsom elkaar te passeren. Nabij het station Gouda was de laatste halte. Vandaar kon je op het grote spoor komen. Ook dit is verdwenen. Om nog even op de locomotief terug te komen: daar was een bel op, want langs de Kerkweg van Bergambacht naar Schoonhoven stonden huizen. Dit was het sein dat het treintje in aantocht was. Het treintje droeg de naam 'Bello.'

De voerhandelaar

Deze bracht het voer met paard en wagen naar de klanten. De wagens waren bespannen met één of twee paarden. Die ver weg moesten gingen met een span op stap, door weer en wind, regen of zonnenschijn. De zakken voer moesten worden weggebracht. Bij gladheid de paarden op scherp zeten., bij regen een oliezeil over de lading: diverse sorten meel, maïs, erwten, haver, lijnmeel, koeken en kippenvoer. In de zomer hoorrijden, later stro, pulp en

moes. Ook dit is verdwenen, nu zijn het auto's en bulkvervoer..
Vroeger werden de lijnkoeken zelf fijngemaakt met een
koekenstamper. Voor het vee werden voerballen gemaakt.
Allemaal handwerk. Ik dit gebeurt niet meer.
De bakker, de slager en verdere handel, alles ging met de fiets of
hittenwagen. De bakker en slager met een grote mand. De
winkelier met een kist voorop de transportfiets en maar
trappen. De verlichting was een kaarslantaarn. Later de
carbidlantaarn, merk Solar. Deze bestond uit drie delen: onder een
soort bus voor de carid, een waterreservoir en dan de pit. Een
mooi licht, maar ook veel ongemak. Men vergat vaak carbid of
water bij te vullen, of hij vloog wel eens in brand. In de winter
bevroor het water. Dan is het nu gemakkelijker.

De radio

In mijn schooltijd mochten we bij de ovenmeester naar de radio
komen luisteren. Die werkte nog met spoelen en een
dakantenne. Er was o.a. een kinderuurtje. Later hoorde je de Big
Ben van Londen luiden, dat was een belevens. De toestellen van
toen en nu: wat een verschil. Die "goede oude tijd."

De politieagent

De politie bestond uit Rijksveldwachter en Gemeentepolitie. Dus
twee man om de orde te bewaren. De gemeentepolitie was De
Haan. Er werd nogal eens de gek met hem gestoken. Zou De
Haan al naar bed zijn? Werd het een beetje te bont dan was het:
"Ik zal oe!" Maak dan maar dat je weg kwam. Toch was hij

gezien. Eén ding was jammer: In de oorlog helde hij over naar de NSB. Dus na de oorlog mocht hij hier geen dienst meer doen. Aan de andere zijde van de Lek was een Rijksveldwachter. Die had een Zeeuwse tongval. Als die vroeg: “Bangel wat heb je aan je hangel,” dan wat het antwoord: “Een kromme spalt.” Of: “wat zit er in die flas?” dan werd het: “pals.” De bewapening bestond uit een pistool en een sabel, hetzij aan de heup, hetzij met klemmen op de fiets.. Bij regenweer een cape om. En alles moest lopend of op de fiets. In het donker meestal nog zonder licht ook.

De steenfabrieken

Die kon je vinden langs de Hollandse IJssel, bij Gouderak, Ouderkerk- en Nieuwerkerk aan den IJssel. De laatste was de grootste, genaamd Hitland. De grondstoffen werden gebaggerd in de IJssel. Verder opgeslagen om daar gevormd te worden tot ijsselsteen. Waren die wat gedroogd, dan de oven in om gebakken te worden. Deze ovens konden geweldig roken. Dus andaar het spreekwoord: “Hij rookt als een steenoven.”

De turfhandel

Dat was VanVliet uit Gouda. De schuit heette de “Vrouw Geertje” Hoog opgeladen met turf uit Drente. Dan werd er een wagen in elkaar gezet, de turf geteld en in zakken gedaan om daarna uit te venten langs de dijk. Want iedereen had turf nodig voor de kachel en de doofpot. Dat is zo vele jaren gedaan, maar ook dit is nu verdwenen. Alles wat ik hierover schreef is niet uit boeken overgenomen, maar is door mij zelf waargenomen.

De zeisenkoopman

De oude Singelstein. Vele jaren heeft hij door heel Nederland rondgezworven op zijn fiets. Hij had dan bij zich: zeisen, snijmessen, scharen en nog veel meer. Als wat er gekocht werd niet goed was, dan kreeg je er een ander voor. Later namen zijn zoons het over. Singelstein was in de oorlog 1914-1918 aan het front geweest in Frankrijk. Vroeg hoe het in Duitsland was.

“Hadden wij maar wapens en kanonnen dan zullen wij die Fransen. Zijn zoons werden nogal nagegaan met het oog op spionage. Dat is in de oorlog voor de dag gekomen.

Aan de Kinderdijk was een molenroedenfabriek van de heer Pot. Veel werd aan het buitenland geleverd. Ook dat is verdwenen. Die loods was later de garage van de Rederij op de Lek.

Busdiensten

Na de Twee Provinciën en West Nederland werd het Zuid-West Nederland. Allemaal door fusies.

De hondenkar

Geregeld kom je weer dingen tegen die verdwenen zijn. Ook het onderwerp “De trekhonden.” Hoe zat dat? Onder de kar, of vóór de kar. Onder de kar meestal één hond, een enkele keer twee. Ik kende iemand die met zo’n kar met manufacturen langs de dijk ging. Die moest er een plank tussen zetten. Die beesten konden het niet laten om naar elkaar te bijten. Er waren dus karren met twee of drie honden ervoor. Dat waren meestal de lorrenboeren. Maar draven dat die honden konden Op sommige boerderijen

gingen ze met een hondenkar melken. Wie had er zoals een hondenkar?

Dat waren bakkers, melkboeren, lorrenboeren en sommige handelaren in kippen en konijnen of kalveren.. Deze dieren werden wel goed verzorgd. Het was de boterham die ermee verdiend werd. Toch was er ook een keuring aan verbonden. Ze mochten namelijk niet te smal van borst wezen. Ook moest er een pan aanwezig zijn om op zijn tijd water te geven. De begeleider zat meestal op een zitje boven het wiel. Zij konden hele vrachten vervoere, totdat het verbod kwam om honden als trekdieren te gebruiken. Dus gingen ze met pensioen. Meestal ging men er toe over om een wagen met een hit aan te schaffen, hetzij twee- of vierwielig. Of er werd een bakfiets aangeschaft. Dus ook trekhonden zijn verleden tijd.

De melkrijders

De melk die naar de melkfabriek vervoerd moest worden, werd meestal met paard en wagen gebracht. Dus bussen met een inhoud van 40 liter. Ieder had zijn eigen klanten. 's Morgens ophalen en naar de fabriek en weer teug om lege bussen af te zetten bij de boer. Ook verleden tijd.